

Přehled sociálních dávek

I.

Nepojistné sociální dávky

A. Dávky státní sociální podpory

porodné	str.3
rodičovský příspěvek	str. 3 až 4
přídavek na dítě	str. 4 až 5
příspěvek na bydlení	str. 5 až 6
pohřebné	str. 6

B. Dávky pomoci v hmotné nouzi

příspěvek na živobytí	str. 6 až 7
doplatek na bydlení	str. 7
mimořádná okamžitá pomoc, nastane-li životní situace str.	str. 7 až 8
a) hrozba vážné újmy na zdraví	
b) vážná mimořádná událost	
c) nezbytný jednorázový výdaj	
d) náklady spojené s pořízením nebo opravou nezbytných základních předmětů dlouhodobé potřeby	
e) náklady související se vzděláním nebo zájmovou činností nezaopatřeného dítěte a zajištění nezbytných činností souvisejících se sociálně-právní ochranou dětí	
f) sociální vyloučení	

;

C. Dávka pro osoby závislé na pomoci jiné fyzické osoby

příspěvek na péči	str. 8 až 9
-------------------------	-------------

D. Dávky pro osoby se zdravotním postižením

příspěvek na mobilitu	str. 9 až 10
příspěvek na zvláštní pomůcku	str. 10 až 11

E. Dávky pěstounské péče

příspěvek na úhradu potřeb dítěte	str. 11 až 12
odměna pěstouna	str. 12 až 13
příspěvek při převzetí dítěte	str. 13
příspěvek na zakoupení osobního motorového vozidla	str. 14
příspěvek při ukončení pěstounské péče	str. 14

II. Pojistné sociální dávky

A. Dávky v nezaměstnanosti

podpora v nezaměstnanosti	str. 14 až 15
podpora při rekvalifikaci	str. 15 až 16

B. Dávky nemocenského pojištění

nemocenské	str. 16 až 17
peněžitá pomoc v mateřství	str. 17 až 18
otcovská (poporodní péče)	str. 18
ošetřovné	str. 18 až 19
dlouhodobé ošetřovné	str. 19 až 20
vyrovnávací příspěvek v těhotenství a mateřství	str. 20 až 22

C. Dávky důchodového pojištění

starobní důchod	str. 22 až 23
invalidní důchod	str. 23 až 25
vdovský a vdovecký důchod	str. 25 až 26
sirotčí důchod	str. 26 až 27

Aktualizace sociálních dávek po 1.1. 2018

Stručná charakteristika

(v podrobnostech viz ustanovení příslušného zákona)

porodné

(§ 44 až 46 zákona č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře ve znění p.p. k 1.1. 2018)

K čemu slouží

Porodné slouží jako jednorázový příspěvek rodinám s nižšími příjmy při narození prvního a druhého dítěte.

Kdo má nárok

Žena, která přivedla na svět živého potomka. Pokud rodička zemře, sociální dávku obdrží otec, eventuálně jiná osoba, která chlapce nebo dívku mladší 1 roku převzala do trvalé péče. Nárok na porodné mají rodiny s příjmy nižšími, než je 2,7násobek jejich životního minima. Do rozhodného příjmu se nezapočítává ani rodičovský příspěvek, ani přídavek na dítě.

Výše příspěvku

Výše porodného činí 13 000,- Kč na první dítě a 10 000,- Kč na druhé dítě. Porodné se vyplácí jednorázově.

rodičovský příspěvek

(§ 30 až 31 zákona č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře ve znění p.p. k 1.1.2018)

K čemu slouží

Rodičovský příspěvek náleží všem rodinám, které vychovávají nové občánky. Rodičovský příspěvek vyjadřuje společenskou solidaritu a vděk, protože není podmíněný ani nemocenským pojištěním. Je dávkou státní sociální podpory, kterou se stát podílí na krytí nákladů na výživu a ostatní základní osobní potřeby dětí a rodin. Od 1. ledna 2018 platí novela zákona o státní sociální podpoře, která u rodičovského příspěvku přináší řadu změn. Rodiče dvojčat dostanou o 110 000,- Kč více, rodiče s vyššími příjmy mohou příspěvek čerpat rychleji a rodiče, kteří nemají nárok na mateřskou, mají možnost rychlost rodičovského příspěvku regulovat.

Kdo má nárok

Každý rodič, který po celý kalendářní měsíc osobně, celodenně a řádně pečuje o dítě, které je nejmladší v rodině. Adresa trvalého pobytu a bydliště dítěte i oprávněné osoby (rodiče) musí být v České republice.

Výše příspěvku

Navazuje na peněžitou pomoc v mateřství, celková výše rodičovského příspěvku je 220 000,- Kč, rodiny s dvojčaty či trojčaty od 1. ledna 2018 dostávají 330 000,- Kč.

Tu si budou rodiče od 1. ledna 2018 volit do částky

a) **nepřevyšující 7600,- Kč měsíčně** (rozšiřuje se tak možnost čerpat rodičovský příspěvek ve vyšší částce pro takzvaně nemocensky nepojištěné rodiče – studenti, nepracující, například ženy v domácnosti či OSVČ, které si neplatí dobrovolné nemocenské pojištění), nebo

b) **převyšující 7600,- Kč měsíčně**, jestliže je možné aspoň jednomu z rodičů v rodině stanovit k datu narození nejmladšího dítěte v rodině 70 % 30násobku denního vyměřovacího základu v částce převyšující 7 600,- Kč (tato částka je zároveň maximální možnou částkou rodičovského příspěvku (32 640,- korun), u vysoce příjmových rodičů bude možné vyčerpat celou částku rodičovského příspěvku na jedno dítě – tzn. 220 000,- korun zhruba za šest měsíců). Pokud bude možné u každého z rodičů lze stanovit ke dni narození dítěte uvedený denní vyměřovací základ, vyjde se při stanovení výše rodičovského příspěvku z toho denního vyměřovacího základu, který je vyšší, nebo

c) **1,5násobku** částek uvedených v písmenu a) nebo b) v případě péče o **vícerčata**, nejvýše však do výše 1,5násobku 70 % 30násobku denního vyměřovacího základu měsíčně. Rodiče vícerčat tak budou mít nárok na 1,5násobek částky 220 000,- Kč, tj. celkově 330 000,- korun. Zde tedy bude možné volit variantu čerpání až do maximální možné částky 48 960,- korun měsíčně. A těm, kteří nejsou nemocensky pojištěni, až na 11 400,- korun měsíčně.

Rodičovský příspěvek lze čerpat nejdéle **do čtyř let věku dítěte**.

Do samostatné kategorie pro čerpání rodičovského příspěvku spadají rodiče, kterým **nevznikl nárok na peněžitou pomoc v mateřství**, protože nesplnili potřebnou dobu účasti na nemocenském pojištění. Zpravidla jde o studenty, nezaměstnané a OSVČ bez nemocenského pojištění.

Rodiče v takovém případě mohli dosud čerpat rodičovský příspěvek pouze jedním způsobem, a to 7 600,- Kč měsíčně od narození až do 9. měsíce věku dítěte, a poté 3 800,- Kč měsíčně až do dosažení čtvrtého roku dítěte, jiná varianta nebyla možná. **Nyní lze zvolit příspěvek až do výše 7 600,- Kč za měsíc, čímž se zkrátí doba čerpání na tři roky.**

přídavek na dítě

(§ 17 až 19 zákona č. 117/1995 Sb. , o státní sociální podpoře ve znění p.p. k 1.1.2018)

K čemu slouží

Přídavek na dítě je dlouhodobá pomoc pro děti, jejichž rodina nedosahuje příjmů ve výši alespoň 2,7násobku částky životního minima rodiny.

Kdo má nárok

Nárok na přídavek na dítě v roce 2018 vzniká nezaopatřeným dětem v rodinách, jejichž rozhodný příjem je nižší než 2,7násobek částky životního minima rodiny namísto dřívějšího 2,4násobku . Posuzuje se vždy příjem za předchozí kalendářní čtvrtletí a **započítává se do něj i rodičovský příspěvek**. Nárok na přídavek na dítě OSVČ v roce 2018 se posuzuje podle trochu jiných pravidel než u zaměstnanců.

Výše příspěvku

Standardní výše přídavku na dítě se nemění. Nadále činí za kalendářní měsíc, jde-li o nezaopatřené dítě ve věku a) do 6 let, 500,- Kč, b) od 6 do 15 let, 610,- Kč, c) od 15 do 26 let, 700,- Kč.

OSVČ v roce 2018 a) při podání žádosti o příspěvek na dítě se posuzují příjmy z posledního podaného daňového přiznání. Až do 30. června 2018 se budou dokládat příjmy za rok 2016. Pokud bude OSVČ žádost o příspěvek podávat v červenci 2018, bude dokládat příjmy podle daňového přiznání 2017, b) podle zákona o státní sociální podpoře (*zákon č. 117/1995 Sb.*) se jako příjem z podnikání započítává vždy nejméně 50 % průměrné měsíční mzdy v národním hospodářství. Výše průměrné mzdy v ČR v 1. až 3. čtvrtletí 2017 je 28 761,- Kč. I když OSVČ bude vykazovat nižší příjmy, při posuzování nároku na přídavek na dítě bude počítáno s částkou 14 380,- Kč.

V rodinách, kde alespoň jeden rodič pracuje (nebo čerpá vybrané dávky nahrazující pracovní činnost), se bude od ledna 2018 přídavek na dítě vyplácet **ve zvýšené částce**.

Standardní výše přídavku na dítě se zvýší o 300,- korun měsíčně. Podmínkou je, že alespoň jeden rodič pracuje, tedy má příjem ze závislé činnosti nejmíň ve výši životního minima jednotlivce, které dnes dělá 3 410,- korun měsíčně, ze samostatné výdělečné činnosti nebo z vybraných dávek, které nahrazují příjem: dávek nemocenského pojištění a důchodového pojištění, podpory v nezaměstnanosti a podpory při rekvalifikaci, příspěvku na péči o osobu do 18 let věku a rodičovského příspěvku (pozor ale, rodičovský příspěvek se započte jen u rodičů, kteří měli nárok na peněžitou pomoc v mateřství).

Dospělé nezaopatřené dítě, které o přídavek žádá samo a žije samostatně, na dávku ve zvýšené částce dosáhne, pokud má vlastní příjem v uvedené výši.

Výše přídavku na dítě **ve zvýšené výměře** činí za kalendářní měsíc, jde-li o nezaopatřené dítě ve věku a) do 6 let, 800,- Kč, b) od 6 do 15 let, 910,- Kč, c) od 15 do 26 let, 1000,- Kč.

Žádost o přídavek na dítě je nutné podávat **každoročně**.

příspěvek na bydlení

(§ 24 až 28 zákona č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře ve znění p.p. k 1.1.2018)

K čemu slouží

Stát prostřednictvím příspěvku na bydlení pomáhá rodinám s nízkými příjmy hradit jejich náklady na bydlení.

Kdo má nárok

Nárok na příspěvek na bydlení mají všichni vlastníci, nebo nájemci bytu s trvalým pobytem v něm, jestliže splňují dvě podmínky: a) měsíční náklady na bydlení přesahují částku součinu rozhodného příjmu v rodině a koeficientu 0,30 (v Praze 0,35), b) součin rozhodného příjmu v rodině a koeficientu 0,30 (na území Prahy 0,35) není vyšší, než částka normativních nákladů na bydlení.

Nároky jsou kladeny rovněž na nemovitost, ze zákona (*zákon č. 117/1995 Sb.*) musí splňovat podmínky pro trvalé obývání, nebo být zkolaudována jako byt. Není tak možné získat příspěvek třeba na bydlení na chatě bez čísla popisného.

Příjmy rodiny se počítají každé tři měsíce – vždy za uplynulé čtvrtletí. Započítávají se do nich přídavky na dítě i rodičovské příspěvky.

Společně se posuzují všechny osoby, které mají v daném bytě trvalé bydliště. Není podstatné, jestli spolu skutečně bydlí.

Výše příspěvku

Výše příspěvku na bydlení činí za kalendářní měsíc rozdíl mezi normativními náklady na bydlení a rozhodným příjmem rodiny vynásobeným koeficientem 0,30, a na území hlavního města Prahy koeficientem 0,35.

Pokud jsou náklady na bydlení nižší než normativní náklady na bydlení, náleží příspěvek na bydlení ve výši rozdílu mezi náklady na bydlení a rozhodným příjmem rodiny vynásobeným koeficientem 0,30, a na území hlavního města Prahy koeficientem 0,35.

Pokud rozhodný příjem rodiny, z něhož se vychází při stanovení výše příspěvku na bydlení, nedosahuje částky životního minima rodiny, započítává se pro stanovení výše příspěvku na bydlení jako rozhodný příjem rodiny částka odpovídající životnímu minimu této rodiny.

pohřebné

(§ 47 až 48 zákona č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře ve znění p.p. k 1.1.2018)

K čemu slouží

Pohřebné pomáhá příjemci finanční pomocí pokrýt náklady na pohřeb zemřelého.

Kdo má nárok

Osoba, která vypraví pohřeb nezaopatřenému dítěti nebo rodiči takového dítěte. Za neopatřené dítě se považuje také student do 26 let. Pohřebné se vyplácí také v situacích, kdy se dítě narodí mrtvé.

Podmínkou je, že zemřelá osoba měla ke dni úmrtí trvalý pobyt na území ČR (nezjišťuje se pro nárok na pohřebné, jestliže jde o dítě mrtvě narozené). Výše příjmů žadatele nemá při posuzování nároku na pohřebné žádný vliv.

Splňuje-li podmínky nároku na pohřebné více osob, náleží tato dávka jen jednou, a to osobě, která uplatní nárok na dávku jako první. Nárok na pohřebné vzniká dnem pohřbení.

Výše příspěvku

Pohřebné je vypláceno jednorázově ve výši 5 000,- Kč.

příspěvek na živobytí

(§ 21 až 29 zákona č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi ve znění p.p. k 1.7.2017)

K čemu slouží

Je základní dávka pomoci v hmotné nouzi, která řeší nedostatečný příjem osoby či společně posuzovaných osob. Okruh společně posuzovaných osob je dán § 4 zákona č. 110/2006 Sb., o životním a existenčním minimu.

Kdo má nárok

Nárok na příspěvek na živobytí má člověk (nebo rodina či okruh společně posuzovaných osob), kterému po odečtení (přiměřených) nákladů na bydlení (nájem, služby spojené s bydlením a náklady za dodávku energií) zůstane méně, než částka na živobytí (odvíjí se od

existenčního a životního minima, u každého se ale určuje individuálně, přihlíží se ke konkrétní situaci, zhodnotí se žadatelova snaha a možnosti k zajištění životních potřeb.).

Výše dávky

Výše příspěvku na živobytí činí, není-li stanoveno zákonem o pomoci v hmotné nouzi jinak, za kalendářní měsíc rozdíl mezi **a)** částkou živobytí osoby (srov. § 24 odst. 1 zákona o pomoci v hmotné nouzi) a příjmem osoby (srov. § 9 odst. 2 zákona o pomoci v hmotné nouzi), není-li osoba společně posuzována s jinými osobami (srov. § 2 odst. 1 zákona o pomoci v hmotné nouzi), **b)** částkou živobytí společně posuzovaných osob (srov. § 24 odst. 3 zákona o pomoci v hmotné nouzi) a příjmem společně posuzovaných osob (srov. § 9 odst. 2 zákona o pomoci v hmotné nouzi); pokud však v rámci společně posuzovaných osob, které jsou posuzovány pro účely pomoci v hmotné nouzi, není některá z osob považována za osobu v hmotné nouzi nebo není oprávněnou osobou, stanoví se výše příspěvku na živobytí bez poměrné části příspěvku na živobytí připadající na osobu, která není považována za osobu v hmotné nouzi nebo není oprávněnou osobou.

Úřad práce ČR musí vyplácet část příspěvku na živobytí **prostřednictvím poukazek** (srov. § 43 odst. 5 písm. a) zákona o pomoci v hmotné nouzi).

doplatek na bydlení

(§ 33 až 35a zákona č. 111/2006 Sb. , o pomoci v hmotné nouzi ve znění p.p. k 1.7.2017)

K čemu slouží

Doplatek na bydlení má sloužit osobám v hmotné nouzi k tomu, aby nepřišly o střechu nad hlavou. Doplatek na bydlení je dávka pomoci v hmotné nouzi, která řeší nedostatek příjmu k uhrazení nákladů na bydlení (nájmu, služeb spojených s bydlením a nákladů za dodávku energií) v případech, kde nestačí vlastní příjmy osoby či rodiny včetně příspěvku na bydlení.

Kdo má nárok

Na doplatek na bydlení má nárok nájemce nebo vlastník bytu, který užívá byt v obci, v níž je hlášen k trvalému pobytu, a který má nárok na příspěvek na živobytí.

Výše dávky

Výše doplatku na bydlení je určena tak, aby po zaplacení odůvodněných nákladů na bydlení zůstala osobě či společně posuzovaným osobám částka živobytí. Výši dávky doplatku na bydlení je možné vypočítat tak, že se od částky odůvodněných nákladů na bydlení připadajících na kalendářní měsíc (snížené o příspěvek na bydlení náležející za předchozí kalendářní měsíc) odečte částka, o kterou příjem osoby/společně posuzovaných osob (včetně vyplaceného příspěvku na živobytí) převyšuje částku živobytí osoby/společně posuzovaných osob (v podrobnostech srov. § 35 zákona o pomoci v hmotné nouzi).

mimořádná okamžitá pomoc, nastane-li životní situace

- a) hrozba vážné újmy na zdraví
- b) vážná mimořádná událost
- c) nezbytný jednorázový výdaj
- d) náklady spojené s pořízením nebo opravou nezbytných základních předmětů dlouhodobé potřeby
- e) náklady související se vzděláním nebo zájmovou činností nezaopatřeného dítěte a zajištění nezbytných činností souvisejících se sociálně-právní ochranou dětí
- f) sociální vyloučení

(§ 36 až 37 zákona č. 111/2006 Sb. , o pomoci v hmotné nouzi ve znění p.p. k 1.7.2017)

K čemu slouží

Prostřednictvím mimořádné okamžité pomoci může být poskytnuta pomoc v situacích nepříznivého a mimořádného charakteru, kdy je potřeba poskytnout pomoc bezprostředně.

Kdo má nárok

Poskytuje se těm lidem, kteří se ocitnou v situaci, kterou je třeba bezodkladně řešit.

Výše dávky

a) *hrozba vážné újmy na zdraví* - Úřad práce doplní osobní příjem tak, aby měsíčně dosahoval aspoň existenčního minima 2 200,- Kč, v případě nezaopatřeného dítěte životního minima;

b) *vážná mimořádná událost* - jedná se například o požár, ekologickou havárii nebo živelné pohromy v podobě povodní, zemětřesení či vichřice. V tomto případě je jednorázová státní dávka vyplácena maximálně ve výši 15tinásobku životního minima, což je 51 150,- Kč;

c) *nezbytný jednorázový výdaj* - stát potřebnému zaplatí správní poplatky například za vystavení osobních dokladů nebo jejich kopií, zaplatí úhradu jízdného či zaplacení noclehu při ztrátě peněžních prostředků. Výše státní dávky se vždy stanoví podle konkrétního výdaje;

d) *náklady spojené s pořízením nebo opravou nezbytných základních předmětů dlouhodobé potřeby* – nedovolují-li majetkové a sociální poměry žadateli uhradit náklady na pořízení či opravu nezbytností, jako jsou lednička, pračka, dioptrické brýle či jiné předměty dlouhodobé potřeby. Dávku je možné v průběhu roku na tyto výdaje čerpat víckrát, dohromady však za kalendářní rok nesmí její výše překročit 10tinásobek životního minima, což je 34 100,- Kč. To samé platí i v případě potřeby uhrazení výdajů spojených se vzděláním neopatřeného dítěte (zájmové kroužky, škola v přírodě, poradenská pomoc);

e) *náklady související se vzděláním nebo zájmovou činností nezaopatřeného dítěte (do 26 let) a zajištění nezbytných činností souvisejících se sociálně-právní ochranou dětí* - lze čerpat částky odpovídající skutečným nákladům, maximálně 34 100,- Kč ročně (10tinásobek životního minima);

f) *sociální vyloučení* - kvůli nedostatku financí a neuspokojivému sociálnímu zázemí. Jedná se například o osoby propuštěné z vězení, pacienty po skončení léčby závislosti nebo děti z dětského domova. Ti všichni mají nárok na mimořádnou okamžitou pomoc ve výši 1 000,- Kč. V průběhu kalendářního roku mohou zažádat maximálně o 4násobek životního minima, což je 13 640,- Kč.

Pozn.: <i>Existenční minimum na osobu pro r. 2018</i>	2 200,- Kč
<i>Životní minimum pro samostatně žijící osobu pro r. 2018</i>	3 410,- Kč

příspěvek na péči

(§ 7 až 31 zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách ve znění p.p. k 1.7.2017)

K čemu slouží

Příspěvek na péči je určen osobám, které z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu potřebují pomoc jiné fyzické osoby při zvládání základních životních potřeb v rozsahu stanoveném stupněm závislosti. Tyto osoby z něho hradí pomoc, kterou jim může dle jejich rozhodnutí poskytovat osoba blízká, asistent sociální péče, registrovaný poskytovatel

sociálních služeb, dětský domov nebo speciální lůžkové zdravotnické zařízení hospicového typu.

Kdo má nárok

Nárok na příspěvek má osoba starší 1 roku, která z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu potřebuje pomoc jiné fyzické osoby při zvládání základních životních potřeb v rozsahu stanoveném stupněm závislosti. Tyto stupně závislosti se hodnotí podle počtu základních životních potřeb, které tato osoba není schopna bez cizí pomoci zvládat.

Výše dávky

Od 1. srpna 2016

Výše příspěvku na péči pro osoby do 18 let věku činí za kalendářní měsíc

3 300,- Kč, jde-li o stupeň I (lehká závislost)

6 600,- Kč, jde-li o stupeň II (středně těžká závislost)

9 900,- Kč, jde-li o stupeň III (těžká závislost)

13 200,- Kč, jde-li o stupeň IV (úplná závislost)

Výše příspěvku na péči pro osoby starší 18 let činí za kalendářní měsíc

880,- Kč, jde-li o stupeň I (lehká závislost)

4 400,- Kč, jde-li o stupeň II (středně těžká závislost)

8 800,- Kč, jde-li o stupeň III (těžká závislost)

13 200,- Kč, jde-li o stupeň IV (úplná závislost)

případně zvýšení o 2 000,- Kč (srov. § 12 zákona o sociálních službách) pro a) dítě staré 4 až 7 let, závislé ve stupni III. nebo IV, b) nezaopatřené dítě do 18 let věku, které žije v nízkopříjmové domácnosti (nízkopříjmovou domácností tady rozumíme osoby, které společně hospodaří a mají k dispozici méně nežli dvojnásobek životního minima), c) rodiče, který pečuje o nezaopatřené dítě mladší 18 let v nízkopříjmové domácnosti.

příspěvek na mobilitu

(§ 6 až 7 zákona č. 329/2011 Sb., o poskytování dávek osobám se zdravotním postižením a o změně souvisejících zákonů ve znění p.p. k 1.1.2018)

K čemu slouží

Příspěvek na mobilitu představuje opakující se nárokovou dávku, která je vyplácena osobám se zdravotním postižením, aby jim kompenzovala náklady na zajištění nutné dopravy a kteří se za úhradu opakovaně někam dopravují nebo jsou dopravováni. Tato dávka nahrazuje dřívější příspěvek na provoz motorového vozidla (příspěvek na benzín) a příspěvek na individuální dopravu.

Kdo má nárok

Dávka náleží osobě se zdravotním postižením, které vznikají v souvislosti s nutnou dopravou za daný kalendářní měsíc náklady. Tato osoba musí být starší 1 roku a mít nárok na průkaz osoby se zdravotním postižením označený symbolem „ZTP“ nebo „ZTP/P“. Druh zdravotního postižení přitom není rozhodující, může jít o tělesně, mentálně i sluchově postiženého člověka.

Žadatel nesmí být umístěn v ústavu sociální péče, v domově pro seniory, v domově pro osoby se zdravotním postižením nebo v domově se zvláštním režimem, kde jsou mu poskytovány sociální služby dle zákona o sociálních službách.

Výše příspěvku

Výše příspěvku na mobilitu činí za kalendářní měsíc 550,- Kč.

příspěvek na zvláštní pomůcku

(§ 9 až 12 zákona č. 329/2011 Sb., o poskytování dávek osobám se zdravotním postižením a o změně souvisejících zákonů ve znění p.p. k 1.1.2018)

K čemu slouží

Příspěvek na zvláštní pomůcku má pomoci osobám se zdravotním postižením, zlepšit jejich možnosti pohybu a soběstačnosti v běžném životě.

Kdo má nárok

Nárok na příspěvek na zvláštní pomůcku má osoba s těžkou vadu nosného nebo pohybového ústrojí, ale také osoba, která má těžké sluchové nebo těžké zrakové postižení charakteru dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu (tj. trvá nebo má trvat déle než 1 rok). Je-li pomůckou motorové vozidlo, má nárok na příspěvek osoba, která má těžkou vadu nosného nebo pohybového ústrojí anebo těžkou nebo hlubokou mentální retardaci.

Součet vyplacených příspěvků na zvláštní pomůcku **nesmí** v 60 kalendářních měsících (tj. pět let) **přesáhnout částku** 800 000,- Kč nebo 850 000,- Kč v případech, pokud byl poskytnut příspěvek na zvláštní pomůcku na pořízení zdvihací plošiny.

Dávka se poskytne pouze na nezdravotnické pomůcky, které nejsou ani částečně hrazeny ze zdravotního pojištění anebo které si žadatel nemůže zapůjčit od zdravotní pojišťovny.

Příspěvek se poskytuje na zvláštní pomůcku **v základním provedení**, které osobě vzhledem k jejímu zdravotnímu postižení plně vyhovuje a splňuje podmínku nejmenší ekonomické náročnosti (tato podmínka se nevyžaduje u motorového vozidla).

U příspěvku na zvláštní pomůcku na stropní zvedací systém, zdvihací plošinu či schodišťové sedačky je **nutný souhlas vlastníka nemovitosti s provedením instalace a provozem zařízení** (nepožaduje se logicky, pokud vlastníkem je sám žadatel). Souhlas vlastníka nemovitosti může být nahrazen také rozhodnutím soudu. V této souvislosti musí žadatel předložit Úřadu práce **dva návrhy** řešení odstranění bariér včetně ceny.

Výše příspěvku

1) pokud bude cena pořizované pomůcky nižší než 10 000,- Kč, příspěvek se poskytne pouze v případě, že žadatel, případně společně posuzované osoby, nedosahují osminásobku životního minima, 2) pokud je cena pomůcky vyšší než 10 000,- Kč, je stanovena spoluúčast žadatele 10 % z předpokládané nebo již zaplacené ceny zvláštní pomůcky (minimum 1 000,- Kč).

Maximální výše příspěvku na zvláštní pomůcku nesmí překročit 350 000,- Kč (u příspěvku na zdvihací plošinu 400 000,- Kč).

Výše příspěvku na zvláštní pomůcku poskytovaného na pořízení **motorového vozidla**.

Nárok má osoba starší tří let, podmínkou je, že se osoba opakovaně v kalendářním měsíci dopravuje nebo je dopravována (stvrzuje se čestným prohlášením).

Výše příspěvku se stanoví vzhledem k příjmu žadatele a příjmu osob společně s ním posuzovaných. Od 1. 1. 2018 se již neposuzují četnost a důvody dopravy, ani sociální a majetkové poměry žadatele a jeho rodiny. Příspěvek je nově poskytnut na 84 kalendářních měsíců – sedm let (tato lhůta neplatí, pokud osoba tento příspěvek nebo jeho poměrnou část vrátila, popř. bylo od jeho vrácení upuštěno). Pro výpočet výše příspěvku na auto podle nových kritérií od 1. ledna 2018 je třeba spočítat si životní minimum jednotlivce či rodiny v případě společně posuzovaných osob a porovnat ho s příjmy stanovenými.

Pozn.: *životní minimum jednotlivce je 3 410,- Kč. V případě posuzování více osob je životní minimum pro první dospělou osobu 3 140,- Kč, pro každou další dospělou osobu 2 830,- Kč, pro nezaopatřené děti do šesti let věku 1 740,- Kč, ve věku 6–15 let 2 140,- Kč a ve věku 15–26 let 2 450,- Kč. Za příjem je považován příjem zaměstnance, příjem OSVČ, příjem z invalidního/starobního důchodu, příjem z nájmu, dávky nemocenského pojištění, podpora v nezaměstnanosti, výživné, vybrané dávky státní sociální podpory (přídavky na děti, rodičovský příspěvek), příspěvek na živobytí. Mezi příjmy se nepočítá příspěvek na péči (příjemcem je klient), příjem z příspěvku na péči, pokud ho pobírá fyzická osoba z okruhu společně posuzovaných osob (pečující rodinný příslušník), náhrady škody, nadační příspěvky, stipendia, příspěvek na mobilitu, příspěvek na zvláštní pomůcku.*

Nově: Odstupňování výše příspěvku **na nákup motorového vozidla** podle příjmů:

- 1) 200 000,- Kč – bude-li příjem žadatele, příp. společně posuzovaných osob nižší nebo roven osminásobku životního minima nebo je-li tento příspěvek poskytován nezletilé osobě;
- 2) 180 000,- Kč – bude-li příjem žadatele, příp. společně posuzovaných osob vyšší než osminásobek životního minima, ale nižší nebo roven jeho devítinásobku;
- 3) 160 000,- Kč – bude-li příjem žadatele, příp. společně posuzovaných osob vyšší než devítinásobek životního minima, ale nižší nebo roven jeho desetinásobku;
- 4) 140 000,- Kč – bude-li příjem žadatele, příp. společně posuzovaných osob vyšší než desetinásobek životního minima, ale nižší nebo roven jeho jedenáctinásobku;
- 5) 120 000,- Kč – bude-li příjem žadatele, příp. společně posuzovaných osob vyšší než jedenáctinásobek životního minima, ale nižší nebo roven jeho dvanáctinásobku;
- 6) 100 000,- Kč – bude-li příjem žadatele, příp. společně posuzovaných osob vyšší než dvanáctinásobek násobek životního minima;

příspěvek na úhradu potřeb dítěte

(§ 47f až 47g zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí ve znění p.p. k 1.1.2018)

K čemu slouží

Je to dávka ze systému dávek pěstounské péče. Jedná se o pravidelný měsíční příspěvek, který umožňuje dítěti v péči pěstounů zajištění jeho potřeb.

Kdo má nárok

Příspěvek na úhradu potřeb dítěte představuje nárok dítěte svěřeného do pěstounské péče. Příspěvek se poskytuje do dosažení zletilosti dítěte nebo nejdéle do 26 let, jestliže jde o nezaopatřené dítě, které žije ve společné domácnosti s osobou, která byla do dosažení jeho zletilosti jeho osobou pečující. **Nárok** má nezletilé nezaopatřené dítě, **ale vyplácí se** osobě pečující.

Výše příspěvku

1. Výše příspěvku na úhradu potřeb dítěte činí za kalendářní měsíc
 - a) 4 950,- Kč pro dítě ve věku do 6 let,

- b) 6 105,- Kč pro dítě ve věku od 6 do 12 let,
- c) 6 985,- Kč pro dítě ve věku od 12 do 18 let,
- d) 7 260,- Kč pro dítě ve věku od 18 do 26 let.“

2. Výše příspěvku na úhradu potřeb dítěte závislého na pomoci jiné fyzické osoby činí za kalendářní měsíc

- a) do 6 let 5 115,- Kč (lehká závislost), 6 105,- Kč (středně těžká závislost), 6 490,- Kč (těžká závislost), 7 040,- Kč (úplná závislost);
- b) 6 – 12 let 6 215,- Kč (lehká závislost), 7 480,- Kč (středně těžká závislost), 7 975,- Kč (těžká závislost), 8 635,- Kč (úplná závislost);
- c) 12 – 18 let 7 095,- Kč (lehká závislost), 8 580,- Kč (středně těžká závislost), 9 130,- Kč (těžká závislost), 9 570,- Kč (úplná závislost);
- d) 18 – 26 let 7 425,- Kč (lehká závislost), 8 910,- Kč (středně těžká závislost), 9 460,- Kč (těžká závislost), 9 900,- Kč (úplná závislost);

odměna pěstouna

(§ 47i až 47k zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí ve znění p.p. k 1.1.2018)

K čemu slouží

Je to dávka ze systému dávek pěstounské péče. Pěstounská péče je formou náhradní rodinné výchovy. Dítě v péči pěstounů ovšem neztrácí kontakt se svou „biologickou“ rodinou. Děti do pěstounské péče svěřuje soud v případech, kdy se o něj vlastní rodiče nemohou nebo nechťejí starat. Zvláštním typem pěstounství je pěstounská péče na přechodnou dobu ¹⁾, což je v podstatě zaměstnání, které vykonávají lidé zařazení v evidenci profesionálních pěstounů. Stát jim platí za to, že jsou neustále v pohotovosti – na několik dnů, týdnů nebo měsíců se postarají o dítě, které zrovna nemůže být ve své rodině, a zase ho vrátí, jakmile může zpátky k rodičům nebo odchází do adoptivní rodiny, uchrání ho tak pobytu v ústavu.

¹⁾ Pěstounská péče na přechodnou dobu zajišťuje dětem, aby se při selhání původní rodiny, dostaly do rodinného prostředí a nemusely toto náročné období právní nejistoty trávit v ústavní výchově.

Využít ji mohou děti, o které se jejich původní rodina nemůže nebo nechce starat. Orgány státní správy mají maximálně rok na to, aby situaci dítěte vyřešily a dítě mohlo přejít do původní, osvojitelské či jiné trvalé rodiny. Důležitou úlohou pěstounů je i podpora během předávání do definitivní rodiny a bezprostředně po předání.

Poměrně nový institut „pěstounské péče na přechodnou dobu“ bývá někdy označován pojmem „profesionální pěstounská péče“, oběma pojmy je míněn tentýž model pěstounské péče. „Jde o rodinnou individuální formu péče, státem podporovanou, která by měla být nezletilým dětem poskytována po nezbytně nutnou, relativně krátkou dobu v domácnostech pěstounů nebo i v zařízeních pro výkon pěstounské péče.“ Jedná se tedy o dočasnou péči o děti (maximálně 1 rok), u kterých je vysoká pravděpodobnost rychlého trvalého řešení - buď jiné formy náhradní rodinné péče nebo návratu do původní rodiny. Pěstounská rodina je od začátku připravována na brzký odchod dítěte. V přechodné pěstounské péči mohou být umístěny i děti, které náhle nemohou zůstat ve své rodině, **ale jejich situace neodpovídá osvojení nebo dlouhodobé pěstounské péči.**

Přechodným pěstounům **zanikne nárok na čerpání rodičovského příspěvku od 1. ledna 2018**

Kdo má nárok

Nárok na odměnu pěstouna má osoba pečující a osoba v evidenci (srov. ustanovení § 4a zákona o sociálně-právní ochraně dětí). Nárok na odměnu pěstouna má i osoba pečující nebo osoba v evidenci, jestliže nezaopatřené dítě, které jí bylo svěřeno do péče, nemá po dosažení zletilosti nárok na příspěvek na úhradu potřeb dítěte jen proto, že požívá důchod z důchodového pojištění, jehož výše je stejná nebo vyšší než uvedený příspěvek. Pokud jsou osobou pečující nebo osobou v evidenci **oba manželé** nebo **dva poručníci**, náleží odměna pěstouna pouze jednomu z nich. Na pěstounskou péči vykonávanou druhým manželem nebo poručníkem se pro účely stanovení výše odměny pěstouna podle věty první hledí jako na společnou pěstounskou péči.

Výše příspěvku (odměny)

Výše odměny pěstouna činí za kalendářní měsíc, není-li dále zákoně stanoveno jinak,

a) 12 000,- Kč, je-li pečováno o 1 dítě,

b) 18 000,- Kč, je-li pečováno o 2 děti,

c) 30 000,- Kč,

1. je-li pečováno alespoň o 3 děti,

2. je-li pečováno alespoň o jedno dítě, které je osobou závislou na pomoci jiné fyzické osoby ve stupni II (středně těžká závislost) nebo ve stupni III (těžké závislost) nebo ve stupni IV (úplná závislost),

d) 20 000,- Kč, jde-li o osobu v evidenci (srov. ustanovení § 4a zákona o sociálně-právní ochraně dětí), a to i v případě, že nepečuje o žádné dítě.

V podrobnostech viz ustanovení § 47j odst. 2), 3), 4), 5) zákona o sociálně-právní ochraně dětí

příspěvek při převzetí dítěte

(§ 47l zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí ve znění p.p. k 1.1.2018)

K čemu slouží

Je to dávka ze systému dávek pěstounské péče. Účelem příspěvku při převzetí dítěte je přispět na nákup potřebných věcí pro dítě přicházející do náhradní rodinné péče. Od 1. ledna 2008 již příspěvek není závislý na výši životního minima, ale je stanoven v pevné výši podle věku dítěte.

Kdo má nárok

Nárok na příspěvek při převzetí dítěte má osoba pečující, která převzala dítě do pěstounské péče.

Výše příspěvku

a) do 6 let 8 000,- Kč,

b) od 6 let do 12 let 9 000,- Kč,

c) od 12 let do 18 let 10 000,- Kč.

Vyplátí se jednorázově.

příspěvek na zakoupení osobního motorového vozidla

(§ 47m zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí ve znění p.p. k 1.1.2018)

K čemu slouží

Je to dávka ze systému dávek pěstounské péče. Pomáhá k zajištění a usnadnění dopravy v rodinách, které pečují o větší počet dětí v pěstounském režimu.

Kdo má nárok

Příspěvek náleží osobě, která má v pěstounské péči nejméně 3 děti, pokud má nárok na odměnu pěstouna z důvodu péče o 3 děti, a to včetně zletilých nezaopatřených dětí, které zakládají osobě pečující nárok na odměnu pěstouna a která zakoupila osobní motorové vozidlo nebo zajistila nezbytnou celkovou opravu motorového vozidla.

Výše příspěvku

Stát proplatí 70 % ceny auta nebo doložených nákladů na opravu vlastního vozu. Maximálně může příspěvek dosáhnout 100 000,- Kč. V průběhu posledních deseti let v součtu nesmí být příspěvek vyšší než 200 000,- Kč. Auto, na které byla dávka poskytnuta, nemůže být používáno k výdělečné činnosti.

příspěvek při ukončení pěstounské péče

(§ 47h zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí ve znění p.p. k 1.1.2018)

K čemu slouží

Je to dávka ze systému dávek pěstounské péče. Účelem příspěvku je podpora prvních kroků do samostatného života po ukončení pěstounské péče. Příspěvek **není určený pěstounovi**, ale mladému člověku, který pěstounskou péči opouští po osmnáctých narozeninách nebo po studiích, jakmile přestane být nezaopatřeným dítětem.

Kdo má nárok

Nárok na příspěvek vzniká ke dni zániku nároku na příspěvek na úhradu potřeb dítěte, popřípadě ke dni následujícímu po skončení nezaopatřenosti (například pokud osobě příspěvek na úhradu potřeb dítěte nenáleží z důvodu, že pobírá sirotčí nebo invalidní důchod ve stejné či vyšší výši). Nárok na příspěvek při ukončení pěstounské péče náleží jen jednou.

Výše příspěvku

Příspěvek je vyplácen jednorázově ve výši 25 000,- Kč.

podpora v nezaměstnanosti

(§ 39 až 57 zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti ve znění p.p. k 1.1.2018)

K čemu slouží

Uchazeči o zaměstnání mají nárok na podporu v nezaměstnanosti. Cílem tohoto opatření je **dočasné zmírnění výpadku příjmů**.

Kdo má nárok

Na podporu v nezaměstnanosti má nárok ten, kdo v posledních dvou letech odpracoval – respektive přispíval do systému sociálního pojištění – alespoň 12 měsíců (tzv. rozhodné období pro posuzování nároků na podporu v nezaměstnanosti a podporu při rekvalifikaci a jsou to poslední 2 roky před zařazením do evidence uchazečů o zaměstnání), požádal krajskou

pobočku Úřadu práce, u které je veden v evidenci uchazečů o zaměstnání, o poskytnutí podpory v nezaměstnanosti a nepobírá starobní důchod.

Uchazeči splňujícímu podmínky pro nárok na podporu v nezaměstnanosti se podpora vyplácí po určenou podpůrní dobu, která činí: a) do 50 let věku 5 měsíců, b) nad 50 do 55 let věku 8 měsíců, c) nad 55 let věku 11 měsíců. Rozhodující pro délku podpůrní doby je věk uchazeče o zaměstnání **dosažený ke dni podání žádosti** o podporu v nezaměstnanosti.

Podpora se však **nevyplácí okamžitě uchazečům o zaměstnání s nárokem na odstupné od bývalého zaměstnavatele**. Poskytuje se až **po uplynutí doby**, která se stanoví podle počtu násobků (srov. § 67 odst. 1, t. j. jednonásobek, dvojnásobek, trojnásobek a další *zákoníku práce*) průměrného výdělku, z něhož byla odvozena zákonná výše odstupného (příp. odbytného nebo odchodného). Odstupné se musí nejdříve celé dobrat. Podpora v nezaměstnanosti tím není krácena, jenom časově posunutá. Kdo vyčerpá odstupné například po 3 měsících, dostává státní finanční pomoc od 4. měsíce.

Výše podpory

určí se procentní sazbou z posledního průměrného měsíčního čistého výdělku zaměstnance nebo vyměřovacího základu OSVČ. Sazba podpory v nezaměstnanosti činí a) první 2 měsíce podpůrní doby 65 % průměrného měsíčního čistého výdělku, b) třetí a čtvrtý měsíc 50 % průměrného měsíčního čistého výdělku, c) po zbývajících podpůrní dobu (celkem pět, osm nebo jedenáct měsíců v závislosti na věku uchazeče o zaměstnání) 45 % průměrného měsíčního čistého výdělku.

Průměrný čistý výdělek uchazeče se počítá z posledního zaměstnání, a pokud se jedná o OSVČ, pak z posledního vyměřovacího základu přepočteného na jeden kalendářní měsíc. Osoby samostatně výdělečně činné musí samozřejmě výdělečnou činnost ukončit nebo přerušit.

podpora při rekvalifikaci

(§ 39 až 57 zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti ve znění p.p. k 1.1.2018)

K čemu slouží

Tato dávka slouží k usnadnění přechodu na jinou náplň práce, než kterou uchazeč o ní dosud vykonával a tím získal větší možnosti uplatnění na trhu práce.

Kdo má nárok

Nárok na podporu při rekvalifikaci má uchazeč o zaměstnání, který se účastní rekvalifikace zabezpečované krajskou pobočkou Úřadu práce (srov. § 109 zákona o zaměstnanosti) a ke dni, k němuž má být podpora při rekvalifikaci přiznána, není poživatel starobního důchodu. Podpora při rekvalifikaci se poskytuje po celou dobu rekvalifikace, s výjimkou dob uvedených v § 44 odst. 1. zákona o zaměstnanosti. Rozhodným obdobím pro posuzování nároků na podporu v nezaměstnanosti a podporu při rekvalifikaci jsou poslední 2 roky před zařazením do evidence uchazečů o zaměstnání.

Výše podpory

Výše podpory při rekvalifikaci se stanoví procentní sazbou z průměrného měsíčního čistého výdělku, který byl u uchazeče o zaměstnání zjištěn a naposledy používán pro pracovněprávní účely v jeho posledním ukončeném zaměstnání v rozhodném období podle pracovněprávních předpisů.

Výše podpory při rekvalifikaci u uchazeče o zaměstnání, který naposledy před zařazením do evidence uchazečů o zaměstnání **vykonával samostatnou výdělečnou činnost**, se stanoví procentní sazbou z posledního vyměřovacího základu v rozhodném období přepočteného na 1 kalendářní měsíc.

Procentní sazba podpory při rekvalifikaci činí 60 % průměrného měsíčního čistého výdělku nebo vyměřovacího základu.

Pokud žadatel o podporu při rekvalifikaci ukončil v rozhodném období ve stejný den **více zaměstnání** nebo **zaměstnání a samostatnou výdělečnou činnost**, které jsou dobou důchodového pojištění, podpory při rekvalifikaci se stanoví z částky, která se rovná součtu průměrných měsíčních čistých výdělků nebo součtu průměrného čistého měsíčního výdělku a vyměřovacího základu.

nemocenské

(§ 23 až 31 zákona č. 187/2006 Sb., o nemocenském pojištění ve znění p.p. od 1.2. 2018 do 31.5. 2018)

K čemu slouží

V případě dočasné pracovní neschopnosti výdělečně činným osobám je poskytována náhrada mzdy či platu při ztrátě příjmu z důvodu nemoci nebo úrazu či karantény.

Kdo má nárok

Podmínkou pro nárok je, že **zaměstnanec** je v pracovním vztahu účasten nemocenského pojištění. Pojištěnec musí být uznán dočasně práce neschopným nebo kterému byla nařízena karanténa, která trvá déle než 14 kalendářních dní.

Podmínkou pro nárok OSVČ je dále účast na pojištění jako osoby samostatně výdělečně činné alespoň po dobu 3 měsíců bezprostředně předcházející dni vzniku dočasné pracovní neschopnosti nebo dni, od něhož je nařízena karanténa. To samé platí přiměřeně pro zahraničního zaměstnance.

Zaměstnanec nebo OSVČ, který je uznán ošetřujícím lékařem dočasně práce neschopným, má nárok na nemocenské **od 15. kalendářního dne trvání jeho dočasné pracovní neschopnosti do konce dočasné pracovní neschopnosti, maximálně však 380 kalendářních dnů** počítaných od vzniku dočasné pracovní neschopnosti (včetně zápočtů předchozí doby trvání dočasné pracovní neschopnosti).

Po dobu prvních 14 kalendářních dnů je zaměstnanec, - **nikoli OSVČ** - kterému trvá pracovní vztah zakládající účast na nemocenském pojištění, zabezpečen náhradou mzdy, kterou poskytuje zaměstnavatel podle zákoníku práce (srov. § 192). Náhrada mzdy náleží za pracovní dny a to při dočasné pracovní neschopnosti **od 4. pracovního dne** (při karanténě od prvního pracovního dne).

Požiteli **starobního důchodu** nebo **invalidního důchodu pro invaliditu 3. stupně** se nemocenské vyplácí od 15. kalendářního dne trvání dočasné pracovní neschopnosti (karantény) po dobu **nejvýše 70 kalendářních dnů**, nejdéle však do dne, jímž končí pojištěná činnost.

Nemocenské náleží rovněž ve stanovených případech, jestliže ke vzniku dočasné pracovní neschopnosti (karantény) došlo po skončení pojištěného zaměstnání v tzv. **ochranné lhůtě**. Účelem ochranné lhůty je zajistit bývalého zaměstnance po stanovenou dobu po skončení pojištění pro případ vzniku sociální události (dočasné pracovní neschopnosti) dříve, než opět nastoupí další zaměstnání. Ochranná lhůta v případě uplatňování nároku na nemocenské činí **7 kalendářních dnů ode dne skončení zaměstnání**, které zakládalo účast na nemocenském pojištění. Pokud však pojištění trvalo kratší dobu, činí ochranná lhůta jen tolik kalendářních dnů, kolik dnů pojištění trvalo (srov. § 15 odst. 1 zákona o nemocenském pojištění).

Výše nemocenské

Výše nemocenského za kalendářní den činí

a) 60 % denního vyměřovacího základu do 30. kalendářního dne trvání dočasné pracovní neschopnosti nebo nařízené karantény, b) 66 % denního vyměřovacího základu od 31. kalendářního dne trvání dočasné pracovní neschopnosti nebo nařízené karantény do 60. kalendářního dne trvání dočasné pracovní neschopnosti nebo nařízené karantény, c) 72 % denního vyměřovacího základu od 61. kalendářního dne trvání dočasné pracovní neschopnosti nebo nařízené karantény.

Výše nemocenského za kalendářní den činí 50 % výše nemocenského, jestliže si pojištěnec přivodil dočasnou pracovní neschopnost a) zaviněnou účastí ve rvačce; rvačkou se zde rozumí vzájemné napadení či fyzický střet dvou nebo více osob, nejde-li o sebeobranu nebo pomoc napadenému, pokud se nejedná o případ uvedený v písmenu c) tohoto odstavce, b) jako bezprostřední následek své opilosti nebo zneužití omamných prostředků nebo psychotropních látek, nebo c) při spáchání úmyslného trestného činu nebo úmyslně zaviněného přestupku.

peněžitá pomoc v mateřství (známá spíše jako mateřská)

(§ 32 až 38 zákona č. 187/2006 Sb., o nemocenském pojištění ve znění p.p. od 1.2. 2018 do 31.5. 2018)

K čemu slouží

Tato dávka má pomoci nahradit příjem matky v souvislosti s těhotenstvím, mateřstvím a péčí o novorozené dítě.

Kdo má nárok

a) pojištěnka, která porodila dítě; před porodem má v době nejdříve od počátku osmého týdne před očekávaným dnem porodu nárok na peněžitou pomoc v mateřství těhotná pojištěnka, b) pojištěnec, pokud převzal dítě do péče nahrazující péči rodičů na základě rozhodnutí příslušného orgánu (srov. § 38 zákona o nemocenském pojištění), c) pojištěnec, který pečuje o dítě, jehož matka zemřela, d) pojištěnec, který o dítě pečuje a je otcem dítěte nebo manželem ženy, která dítě porodila, pokud matka dítěte nemůže nebo nesmí o dítě pečovat pro závažné dlouhodobé onemocnění, pro které byla uznána dočasně práce neschopnou (srov. § 57 odst. 1 písm. e) zákona o nemocenském pojištění) nebo pro které bylo vystaveno potvrzení podle § 67 písm. d) zákona o nemocenském pojištění, a nemá nárok na výplatu peněžitě pomoci v mateřství (srov. § 36 odst. 1 písm. c) zákona o nemocenském pojištění), e) pojištěnec, který pečuje o dítě a je otcem dítěte nebo manželem ženy, která dítě porodila, pokud s matkou dítěte uzavřel písemnou dohodu podle § 32 odst. 7 zákona o nemocenském pojištění, že bude pečovat o dítě; tuto dohodu lze uzavřít s účinkem na dobu nejdříve od počátku sedmého týdne po porodu dítěte a na dobu nejméně 7 kalendářních dnů po sobě jdoucích.

Podmínkou nároku na peněžitou pomoc v mateřství je účast pojištěnce na pojištění alespoň po dobu 270 kalendářních dní v posledních dvou letech přede dnem nástupu na peněžitou pomoc v mateřství.

Je-li pojištěnka OSVČ, musí se alespoň 270 dnů, z toho 180 kalendářních dnů v období jednoho roku před porodem účastnit na **nemocenském pojištění** (platit pojistné).

Výše pomoci

Výše peněžité pomoci v mateřství za kalendářní den činí 70 % denního vyměřovacího základu.

Denní vyměřovací základ se zjistí tak, že se započitatelný příjem (tj. veškerý příjem podléhající odvodu pojistného na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti; nejčastěji se bude jednat o úhrn hrubé mzdy za kalendářní měsíce) zúčtovaný v rozhodném období (zpravidla období 12 kalendářních měsíců před kalendářním měsícem, ve kterém zaměstnankyně nastoupila na mateřskou dovolenou) dělí počtem „započitatelných“ kalendářních dnů připadajících na toto rozhodné období.

otcovská (poporodní péče)

(§38a až 38d zákona č. 187/2006 Sb., o **nemocenském pojištění ve znění p.p.** od 1.2. 2018 do 31.5. 2018)

K čemu slouží

Účelem této dávky má být především posílení vazby mezi dítětem a oběma jeho rodiči v prvních týdnech života dítěte, či podpora a motivace otců k zapojení se do péče o novorozené dítě a zabezpečení možnosti pomoci matce svého dítěte během šestinedělí.

Kdo má nárok

Na dávku otcovské poporodní péče mají nárok zaměstnanci a OSVČ, kteří splnili dostatečně dlouhou účast na nemocenském pojištění. V tomto případě to budou rovné **tři měsíce bez přerušení před nástupem na otcovskou**. Případný zájemce o dávku musí také dále splňovat jedno z těchto pravidel: a) být zapsán na matrice jako otec narozeného dítěte, b) převzít do náhradní rodinné péče (adopce, pěstounská péče apod.) dítě mladší 7 let.

Placenou dovolenou pak může **čerpat v průběhu prvních šesti týdnů od narození dítěte anebo první den od osvojení dítěte**. Na volno má ale právo i v případě, kdy je matka s dítětem ještě stále v nemocnici. Výjimku by pak tvořila snad jen pouze situace, kdy by dítě bylo hospitalizováno po dobu celého šestinedělí.

Otcovská dovolená **musí začít v období 6 týdnů po narození potomka** a potrvá pouze **jeden nepřerušný týden**.

Výše dávky

Výše otcovské za kalendářní den činí 70 % denního vyměřovacího základu. Vyměřovací základ je pak počítán stejným způsobem jako u mateřské, čili sečtením hrubých výdělků za poslední rok a jejich následným vydělením počtem dnů.

ošetřovné

(§ 39 až 41 zákona č. 187/2006 Sb., o **nemocenském pojištění ve znění p.p.** od 1.2. 2018 do 31.5. 2018)

K čemu slouží

Ošetřovné je dávkou nemocenského pojištění, která je určena k zabezpečení osob, jež pečují o své nemocné děti, případně jiné blízké osoby. Poskytuje v situaci, kdy je třeba ošetřovat nemocného člena domácnosti, jehož zdravotní stav podle rozhodnutí ošetřujícího lékaře vyžaduje kvůli nemoci či úrazu krátkodobou péči jiné osoby.

Podmínkou přitom je, že členové rodiny, o které je nutné se starat, spolu žijí trvale ve společné domácnosti a společně uhrazují náklady na své potřeby. To neplatí v případě ošetřování nebo péče o dítě mladší 10 let rodičem.

Kdo má nárok

Nárok na ošetřovné má zaměstnanec, který nemůže vykonávat v zaměstnání práci z důvodu
a) ošetřování 1. dítěte mladšího 10 let, pokud toto dítě onemocnělo nebo utrpělo úraz, nebo 2. jiného člena domácnosti, jehož zdravotní stav z důvodu nemoci nebo úrazu vyžaduje nezbytně ošetřování jinou fyzickou osobou, nebo členky domácnosti, která porodila, jestliže její stav v době bezprostředně po porodu vyžaduje nezbytně ošetřování jinou fyzickou osobou, nebo b) péče o dítě mladší 10 let, protože 1. školské zařízení nebo zvláštní dětské zařízení, popřípadě jiné obdobné zařízení pro děti, v jehož denní nebo týdenní péči dítě jinak je, nebo škola, jejímž je žákem, jsou uzavřeny z nařízení příslušného orgánu z důvodu havárie, mimořádného opatření při epidemii nebo jiné nepředvídané události, 2. dítě nemůže být pro nařízenou karanténu v péči školského zařízení nebo zvláštního dětského zařízení, popřípadě jiného obdobného zařízení pro děti, v jehož denní nebo týdenní péči dítě jinak je, nebo docházet do školy, nebo 3. fyzická osoba, která jinak o dítě pečuje, onemocněla, utrpěla úraz, nastaly u ní situace uvedené v § 57 odst. 1 písm. b) nebo c) zákona o nemocenském pojištění, porodila nebo jí byla nařízena karanténa, a proto nemůže o dítě pečovat.

Podpůrčí doba u ošetřovného činí nejdéle

a) 9 kalendářních dnů, b) 16 kalendářních dnů, jde-li o osamělého zaměstnance, který má v trvalé péči aspoň jedno dítě ve věku do 16 let, které neukončilo povinnou školní docházku.

Výše ošetřovného

Výše ošetřovného za kalendářní den činí 60 % denního vyměřovacího základu. Denní vyměřovací základ je průměrný denní příjem v takzvaném rozhodném období. Rozhodné období je zpravidla 12 kalendářních měsíců před měsícem, ve kterém jste začali pobírat ošetřovné.

Příjmy v tomto období se sečtou, vydělí se počtem kalendářních dnů a získaná částka tvoří denní vyměřovací základ.

dlouhodobé ošetřovné

(§ 41a až 41f zákona č. 187/2006 Sb., o nemocenském pojištění ve znění p.p. od 1.6. 2018 do 30.6. 2018)

K čemu slouží

Je opatřením, které je koncipováno jako pokrytí doby, která následuje po propuštění z nemocnice např. po vážném úrazu nebo nemoci. Je to kombinace ochrany pracovního místa a náhrady příjmů, která je pro podporu pečujících zásadní. V některých případech se ten, kdo potřebuje péči, uzdraví, v jiných bude třeba se o něj starat i nadále a rodina se musí

rozhodnout, jak tuto péči zajistí. Dlouhodobé ošetřovné poskytne prostor i pro to, aby se rodina mohla na takovou alternativu připravit a například požádat o příspěvek na péči.

Kdo má nárok

Nárok na dlouhodobé ošetřovné má pojištěnec, který pečuje o osobu potřebující poskytování dlouhodobé péče v domácím prostředí, a nevykonává v zaměstnání, z něhož dlouhodobé ošetřovné náleží, nebo v jiném zaměstnání práci, jde-li o zaměstnance, ani osobně nevykonává samostatnou výdělečnou činnost, jde-li o osobu samostatně výdělečně činnou.

Ošetřovanou osobou se rozumí fyzická osoba, u které a) došlo k závažné poruše zdraví, která si vyžádala hospitalizaci, při níž byla poskytována léčebná péče alespoň 7 kalendářních dnů po sobě jdoucích, nejde-li o akutní lůžkovou péči standardní poskytovanou ošetřované osobě za účelem provedení zdravotních výkonů, které nelze provést ambulantně b) je předpoklad, že její zdravotní stav po propuštění z hospitalizace do domácího prostředí bude nezbytně vyžadovat poskytování dlouhodobé péče po dobu alespoň 30 kalendářních dnů.

Podmínkou je mít splněnou požadovanou účast na nemocenském pojištění, která činí: a) zaměstnanci – min. 90 kalendářních dnů v posledních 4 měsících b) OSVČ – účast na pojištění minimálně 3 měsíce.

Aby pojištěnec mohli uplatnit nárok na dlouhodobé ošetřovné, musí být a) manželem nebo registrovaným partnerem ošetřované osoby, b) příbuzným v linii přímé (dítě, rodič, prarodič) nebo její sourozenec, tchýně, tchán, snacha, zeť, neteř, synovec, teta nebo strýc, c) manželem, registrovaným partnerem nebo druhem příbuzného v linii přímé nebo jeho sourozence, jeho tchýně, tchána, snachy, zetě, neteře, synovce, tety nebo strýce, d) druhem ošetřované osoby nebo jinou fyzickou osobou žijící s ošetřovanou osobou v domácnosti.

V případě, že je druhem dle písm. c) nebo osobou dle písm. d) předchozího odstavce, musí mít s ošetřovanou osobou shodné také trvalé bydliště (u cizince místo pobytu) alespoň po dobu 3 měsíců.

Výše příspěvku

Podpůrčí doba trvá nejdéle 90 kalendářních dnů (nezapočítává se do ní doba hospitalizace, s výjimkou prvního a posledního dne).

Výše dávky za kalendářní den činí 60 % denního vyměřovacího základu.

Denní vyměřovací základ je průměrný denní příjem v takzvaném rozhodném období. Rozhodné období je zpravidla 12 kalendářních měsíců před měsícem, ve kterém jste začali pobírat ošetřovné.

Příjmy v tomto období se sečtou, vydělí se počtem kalendářních dnů a získaná částka tvoří denní vyměřovací základ.

vyrovnávací příspěvek v těhotenství a mateřství

(§ 42 až 44 zákona č. 187/2006 Sb., o nemocenském pojištění ve znění p.p. od 1.2. 2018 do 31.5. 2018)

K čemu slouží

Příspěvek náleží zaměstnankyni, která byla z důvodu těhotenství, mateřství nebo kojení převedena na jinou práci a z tohoto důvodu dosahuje bez svého zavinění nižšího příjmu.

Kdo má nárok

- a) těhotná zaměstnankyně, která je převedena na jinou práci, protože práce, kterou předtím konala, je podle zvláštních právních předpisů ¹⁾ zakázána těhotným ženám nebo podle rozhodnutí ošetřujícího lékaře ohrožuje její těhotenství,
- b) zaměstnankyně, která je v období do konce devátého měsíce po porodu převedena na jinou práci, protože práce, kterou předtím konala, je podle zvláštních právních předpisů ¹⁾ zakázána matkám do konce devátého měsíce po porodu nebo podle rozhodnutí ošetřujícího lékaře ohrožuje její zdraví nebo mateřství,
- c) zaměstnankyně, která kojí a je převedena na jinou práci, protože práce, kterou předtím konala, je podle zvláštních právních předpisů ¹⁾ zakázána kojícím ženám nebo podle rozhodnutí ošetřujícího lékaře ohrožuje její zdraví nebo schopnost kojení,
- d) těhotná příslušnice, příslušnice do konce devátého měsíce po porodu nebo příslušnice, která kojí, jestliže podle zvláštních právních předpisů ²⁾ byla odvolána z dosavadního služebního místa, neboť to vyžaduje její bezpečnost a ochrana zdraví při práci, a byla ustanovena na jiné služební místo, pokud dosahuje bez svého zavinění nižšího započitatelného příjmu, než před tímto převedením na jinou práci nebo ustanovením na jiné služební místo. Ke snížení započitatelného příjmu z důvodu kratší pracovní doby nebo doby služby se nepřihlíží.
- e) těhotná zaměstnankyně nebo příslušnice činná v uměleckém oboru, která je převedena na jinou práci nebo ustanovena na jiné služební místo, protože z důvodu těhotenství nemůže veřejně vystupovat.

¹⁾ § 37 odst. 1 písm. b) a § 153 zákoníku práce.

§ 100 služebního zákona.

Vyhláška č. 288/2003 Sb., kterou se stanoví práce a pracoviště, které jsou zakázány těhotným ženám, kojícím ženám, matkám do konce devátého měsíce po porodu a mladistvým, a podmínky, za nichž mohou mladiství výjimečně tyto práce konat z důvodu přípravy na povolání.

²⁾ § 25 odst. 3 a 6 a § 85 odst. 1 zákona č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů

§ 41 odst. 6 zákona č. 221/1999 Sb., o vojácích z povolání

Vyhláška č. 432/2004 Sb., kterou se stanoví seznam činností zakázaných těhotným příslušnicím, příslušnicím do konce devátého měsíce po porodu a příslušnicím, které kojí.

Vyrovňovací příspěvek v těhotenství a mateřství se vyplácí **za kalendářní dny, v nichž trvalo převedení na jinou práci nebo ustanovení na jiné služební místo.** Těhotné zaměstnankyni nebo příslušnici se vyrovnávací příspěvek v těhotenství a mateřství vyplácí **nejdéle** do počátku šestého týdne před očekávaným dnem porodu.

Výše příspěvku

stanoví se jako **rozdí**l mezi denním vyměřovacím základem zjištěným ke dni převedení zaměstnankyně na jinou práci nebo ustanovení příslušnice na jiné služební místo a průměrem jejích započitatelných příjmů připadajícím na jeden kalendářní den v jednotlivých kalendářních měsících po tomto převedení nebo ustanovení.

Denní vyměřovací základ se zjistí tak, že se započitatelný příjem (tj. veškerý příjem podléhající odvodu pojistného na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku

zaměstnanosti; nejčastěji se bude jednat o úhrn hrubé mzdy za kalendářní měsíce) zúčtovaný v rozhodném období (zpravidla období 12 kalendářních měsíců před kalendářním měsícem, ve kterém zaměstnankyně nastoupila na mateřskou dovolenou) dělí počtem „započitatelných“ kalendářních dnů připadajících na toto rozhodné období.

starobní důchod

(§ 28 až 37c zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění ve znění p.p. od 1.2. 2018 do 31.5. 2018)

K čemu slouží

Starobní důchod je jednou z dávek důchodového pojištění. Jeho úkolem je zabezpečení příjmu ve stáří.

Kdo má nárok

Pojištěnec má nárok na starobní důchod, jestliže získal potřebnou dobu pojištění a dosáhl stanoveného věku, popřípadě splňuje další podmínky stanovené v tomto zákoně.

A) Pojištěnec má nárok na starobní důchod, jestliže získal **dobu pojištění** nejméně

- a) 25 let a dosáhl aspoň věku potřebného pro vznik nároku na starobní důchod (dále jen „důchodový věk“) před rokem 2010,
- b) 26 let a dosáhl důchodového věku v roce 2010,
- c) 27 let a dosáhl důchodového věku v roce 2011,
- d) 28 let a dosáhl důchodového věku v roce 2012,
- e) 29 let a dosáhl důchodového věku v roce 2013,
- f) 30 let a dosáhl důchodového věku v roce 2014,
- g) 31 let a dosáhl důchodového věku v roce 2015,
- h) 32 let a dosáhl důchodového věku v roce 2016,
- i) 33 let a dosáhl důchodového věku v roce 2017,
- j) 34 let a dosáhl důchodového věku v roce 2018,
- k) 35 let a dosáhl důchodového věku po roce 2018.

Pojištěnec má také nárok na starobní důchod též, jestliže nesplnil podmínky podle odstavce A) a získal dobu pojištění nejméně

- a) 15 let a dosáhl před rokem 2010 věku aspoň 65 let,
- b) 16 let a dosáhl v roce 2010 věku aspoň o 5 let vyššího, než je důchodový věk stanovený podle § 32 zákona o důchodovém pojištění pro muže stejného data narození,
- c) 17 let a dosáhl v roce 2011 věku aspoň o 5 let vyššího, než je důchodový věk stanovený podle § 32 zákona o důchodovém pojištění pro muže stejného data narození,
- d) 18 let a dosáhl v roce 2012 věku aspoň o 5 let vyššího, než je důchodový věk stanovený podle § 32 zákona o důchodovém pojištění pro muže stejného data narození,
- e) 19 let a dosáhl v roce 2013 věku aspoň o 5 let vyššího, než je důchodový věk stanovený podle § 32 zákona o důchodovém pojištění pro muže stejného data narození,
- f) 20 let a dosáhl po roce 2013 věku aspoň o 5 let vyššího, než je důchodový věk stanovený podle § 32 zákona o důchodovém pojištění pro muže stejného data narození.

Další podrobnosti viz ustanovení § 29a zákona o důchodovém pojištění.

B) Důchodový věk činí

- a) u mužů 60 let,
- b) u žen

1. 53 let, pokud vychovaly alespoň pět dětí,
2. 54 let, pokud vychovaly tři nebo čtyři děti,
3. 55 let, pokud vychovaly dvě děti,
4. 56 let, pokud vychovaly jedno dítě, nebo
5. 57 let, jde-li o pojištěnce narozené před rokem 1936.

Další podrobnosti viz ustanovení § 32 zákona o důchodovém pojištění.

Výše důchodu

Pro odchody do důchodu **od 1. 1. do 31. 12. 2018 se započítávají pouze příjmy v letech 1986 až 2017** (tj. bez roku 2018).

Výše základní výměry starobního důchodu činí 9 % průměrné mzdy měsíčně.

Výše procentní výměry starobního důchodu se stanoví procentní sazbou z výpočtového základu podle doby pojištění získané do vzniku nároku na tento důchod a podle doby pojištění získané po vzniku nároku na tento důchod. Do doby pojištění získané do 18 let věku a po vzniku nároku na starobní důchod se nezahrnují náhradní doby pojištění. Výše procentní výměry starobního důchodu činí nejméně 770,- Kč měsíčně.

Další podrobnosti viz ustanovení § 33a zákona o důchodovém pojištění.

Přesný výpočet důchodu se zohledněním všech rozhodných skutečností provádí ČSSZ až **na základě řádně uplatněné žádosti u okresní správy sociálního zabezpečení podle místa trvalého bydliště.**

invalidní důchod

(§ 38 až 42 zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění ve znění p.p. od 1.2. 2018 do 31.5. 2018)

K čemu slouží

Invalidní důchod pomáhá zajistit příjem lidem, kteří vlivem úrazu či nemoci nemohou dlouhodobě vykonávat práci jako dříve, má sloužit k zabezpečení těch, kteří nemohou plně pracovat a sami si vydělávat, případně nemohou pracovat vůbec.

Kdo má nárok

Pojištěnec má nárok na invalidní důchod, jestliže nedosáhl věku 65 let a stal se **a)** invalidním a získal potřebnou dobu pojištění, pokud nesplnil ke dni vzniku invalidity podmínky nároku na starobní důchod podle § 29 zákona o důchodovém pojištění, popřípadě, byl-li přiznán starobní důchod podle § 31 zákona o důchodovém pojištění, pokud nedosáhl důchodového věku, nebo **b)** invalidním následkem pracovního úrazu.

Pojištěnec je **invalidní**, jestliže z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu nastal pokles jeho pracovní schopnosti **nejméně o 35 %**.

Jestliže pracovní schopnost pojištěnce poklesla

- a) nejméně o 35 %, avšak nejvíce o 49 %, jedná se o invaliditu **prvního stupně**,
- b) nejméně o 50 %, avšak nejvíce o 69 %, jedná se o invaliditu **druhého stupně**,
- c) nejméně o 70 %, jedná se o invaliditu **třetího stupně**.

Pracovní schopností se rozumí schopnost pojištěnce vykonávat výdělečnou činnost odpovídající jeho tělesným, smyslovým a duševním schopnostem, s přihlédnutím k dosaženému vzdělání, zkušenostem a znalostem a předchozím výdělečným činnostem.

Poklesem pracovní schopnosti se rozumí pokles schopnosti vykonávat výdělečnou činnost v důsledku omezení tělesných, smyslových a duševních schopností ve srovnání se stavem, který byl u pojištěnce před vznikem dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu. Při určování poklesu pracovní schopnosti **se vychází ze zdravotního stavu pojištěnce doloženého výsledky funkčních vyšetření**; přitom se bere v úvahu a) zda jde o zdravotní postižení trvale ovlivňující pracovní schopnost, b) zda se jedná o stabilizovaný zdravotní stav, c) zda a jak je pojištěnec na své zdravotní postižení adaptován, d) schopnost rekvalifikace ¹⁾ pojištěnce na jiný druh výdělečné činnosti, než dosud vykonával, e) schopnost využití zachované pracovní schopnosti v případě poklesu pracovní schopnosti nejméně o 35 % a nejvíce o 69 %, f) v případě poklesu pracovní schopnosti nejméně o 70 % též to, zda je pojištěnec schopen výdělečné činnosti za zcela mimořádných podmínek.

Za zdravotní postižení se pro účely posouzení poklesu pracovní schopnosti považuje soubor všech funkčních poruch, které s ním souvisejí.

Za stabilizovaný zdravotní stav (§ 39 odst. 4 písm., b) zákona o důchodovém pojištění) se považuje takový zdravotní stav, který se ustálil na úrovni, která umožňuje pojištěnci vykonávat výdělečnou činnost bez zhoršení zdravotního stavu vlivem takové činnosti; udržení stabilizace zdravotního stavu může být přitom podmíněno dodržováním určité léčby nebo pracovních omezení.

Pojištěnec **je adaptován na své zdravotní postižení** (k případu uvedeného v písmenu c) shora), jestliže nabyl, popřípadě znovu nabyl schopností a dovedností, které mu spolu se zachovanými tělesnými, smyslovými a duševními schopnostmi umožňují vykonávat výdělečnou činnost bez zhoršení zdravotního stavu vlivem takové činnosti.

Procentní míra poklesu pracovní schopnosti se určuje v celých číslech.

Potřebná doba pojištění pro nárok na invalidní důchod činí u pojištěnce ve věku

- a) do 20 let méně než jeden rok,
- b) od 20 let do 22 let jeden rok,
- c) od 22 let do 24 let dva roky,
- d) od 24 let do 26 let tři roky,
- e) od 26 let do 28 let čtyři roky a
- f) nad 28 let pět roků.

Další podrobnosti viz ustanovení § 40 zákona o důchodovém pojištění.

Výše důchodu

Výše **základní výměry** invalidního důchodu činí 9 % průměrné mzdy měsíčně.

Výše **procentní výměry** invalidního důchodu činí za každý celý rok doby pojištění

- a) 0,5 % výpočtového základu měsíčně, jedná-li se o invalidní důchod pro invaliditu prvního stupně, b) 0,75 % výpočtového základu měsíčně, jedná-li se o invalidní důchod pro invaliditu druhého stupně, c) 1,5 % výpočtového základu měsíčně, jedná-li se o invalidní důchod pro invaliditu třetího stupně; ustanovení § 33 odst. 2 věty druhé a třetí a § 34 odst. 1 věty druhé zákona o důchodovém pojištění platí zde obdobně.

Další podrobnosti viz ustanovení § 41,42 zákona o důchodovém pojištění.

¹⁾ § 108 odst. 1 zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti.

vdovský a vdovecký důchod

(§ 49 až 51 zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění ve znění p.p. od 1.2. 2018 do 31.5. 2018)

K čemu slouží

Pozůstalostní důchod (vdovský či vdovecký) poskytuje okamžitou pomoc při ztrátě manžela či manželky, která představuje velmi tíživou životní situaci, kdy se bezesporu jedná o smutné a psychicky náročné období, ve kterém se pozůstalí po ztrátě blízké osoby mohou potýkat i s finančními problémy.

Kdo má nárok

- a) Vdova má nárok na **vdovský důchod** po manželovi, který
1. byl poživatелеm starobního nebo invalidního důchodu, nebo
 2. splnil ke dni smrti podmínku potřebné doby pojištění pro nárok na invalidní důchod nebo podmínky nároku na starobní důchod stanovené v § 29 nebo § 31 odst. 1 zákona o důchodovém pojištění anebo zemřel následkem pracovního úrazu.
- b) Vdovec má nárok na **vdovecký důchod** po manželce, která splňovala podmínky uvedené v bodě a) tohoto odstavce.

Vdovský důchod náleží po dobu **jednoho roku od smrti manžela**. Po uplynutí této doby má vdova nárok na vdovský důchod, jestliže a) pečuje o nezaopatřené dítě, b) pečuje o dítě, které je závislé na pomoci jiné osoby ve stupni II (středně těžká závislost) nebo stupni III (těžká závislost) anebo stupni IV (úplná závislost) ¹⁾, c) pečuje o svého rodiče nebo rodiče zemřelého manžela, který s ní žije v domácnosti a je závislý na pomoci jiné osoby ve stupni II (středně těžká závislost) nebo stupni III (těžká závislost) anebo stupni IV (úplná závislost) ¹⁾, d) je invalidní ve třetím stupni, nebo e) dosáhla alespoň věku o 4 roky nižšího, než činí důchodový věk stanovený podle § 32 zákona o důchodovém pojištění pro muže stejného data narození nebo důchodového věku, je-li důchodový věk nižší.

Dítětem podle písm. a) a b) předchozího odstavce se rozumí dítě, které má po zemřelém nárok na sirotčí důchod, a dítě, které bylo v rodině zemřelého vychovááno, jde-li o vlastní (osvojené) dítě vdovy nebo bylo-li dítě aspoň jedním z nich převzato do dne smrti manžela do péče nahrazující péči rodičů.

Nárok na vdovský důchod zaniká uzavřením nového manželství.

Předchozí pravidla platí obdobně **pro nárok vdovce na vdovecký důchod**.

Další podrobnosti viz ustanovení §50 zákona o důchodovém pojištění.

Výše důchodu

Výše **základní výměry** vdovského a vdoveckého důchodu činí 9 % průměrné mzdy měsíčně.

Výše **procentní výměry** vdovského a vdoveckého důchodu činí 50 % procentní výměry starobního důchodu nebo invalidního důchodu pro invaliditu třetího stupně, na který měl nebo by měl nárok manžel (manželka) v době smrti.

Další podrobnosti viz ustanovení §51 zákona o důchodovém pojištění.

¹⁾ § 8 zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách.

sirotčí důchod

(§ 52 až 53 zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění ve znění p.p. od 1.2. 2018 do 31.5. 2018)

K čemu slouží

Pomáhá zvládat obtížnou životní situaci při úmrtí rodiče, kdy kromě značné emocionální ztráty dochází ke ztížení sociální situace především v případech, kdy byl pozůstalý na zemřelém finančně závislý.

Kdo má nárok

Na sirotčí důchod má nárok **nezaopatřené dítě** (srov. ustanovení § 20 odst. 4) a 5) zákona o důchodovém pojištění), zemřel-li a) rodič (osvojitel) dítěte, nebo b) osoba, která převzala dítě do péče nahrazující péči rodičů na základě rozhodnutí soudu o svěřením dítěte do péče jiné osoby, jestliže rodič (osvojitel) nebo osoba byli poživateli starobního nebo invalidního důchodu nebo ke dni smrti splnili podmínku potřebné doby pojištění pro nárok na invalidní důchod nebo podmínky nároku na starobní důchod stanovené v § 29 nebo § 31 odst. 1 zákona o důchodovém pojištění anebo zemřeli následkem pracovního úrazu. Podmínka potřebné doby pojištění pro nárok na invalidní důchod se pro účely vzniku nároku na sirotčí důchod považuje za splněnou, byla-li získána **aspoň polovina** potřebné doby pojištění uvedené v § 40 zákona o důchodovém pojištění.

Osiřelé nezaopatřené dítě má za splnění podmínek stanovených v odstavci 1 nárok na sirotčí důchod **po každém z rodičů** (osvojitelů) nebo osobě uvedené v písm. b) předchozího odstavce.

Nárok na sirotčí důchod **zaniká** osvojením. Pokud oboustranně osiřelé dítě osvojí jen jedna osoba, zaniká nárok na ten sirotčí důchod, který náležel po osobě, kterou osvojitel nahradil. Dojde-li ke zrušení osvojení, vznikne nárok na sirotčí důchod znovu, a to ve výši, v jaké by náležel, kdyby byl vyplácen ke dni zrušení osvojení.

Další podrobnosti viz ustanovení §52 zákona o důchodovém pojištění.

Výše důchodu

Výše **základní výměry** sirotčího důchodu činí 9 % průměrné mzdy měsíčně.

Výše **procentní výměry** sirotčího důchodu činí 40 % procentní výměry starobního důchodu nebo invalidního důchodu pro invaliditu třetího stupně, na který měl nebo by měl nárok zemřelý v době smrti.

Další podrobnosti viz ustanovení §53 zákona o důchodovém pojištění.

Pozn.) text psaný *zelenou kurzivou* je upozornění na odkaz ustanovení právního předpisu